

Офіціоз

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ
Л И С Т**

20.02.2012 № 02.05-16/115

**Спільному
представницькому органу
всеукраїнських профспілок
та профспілкових
об'єднань**

На виконання доручення Прем'єр-міністра України Азарова М.Я. від 01.02.2012 № 4169/1/1-12 (до листа Спільного представницького органу всеукраїнських профспілок та профспілкових об'єднань від 27.01.2012 № 04-22/58-СПО та Федерації профспілок від 01.02.2012 № 02/01-15/167) та Віце-прем'єр-міністра України – Міністра соціальної політики України Тігіпка С.Л. від 27.01.2012 № 3398/1/1-12 (до листа Спільного представницького органу всеукраїнських профспілок та профспілкових об'єднань від 24.01.2012 № 04-/22/46-СПО) Міністерство охорони здоров'я України в межах компетенції розглянуло пропозиції щодо найбільш актуальних проблем міжгалузевого і галузевого характеру Спільного представницького органу всеукраїнських профспілок та профспілкових об'єднань, які подані під час зустрічі Прем'єр-міністра України з профспілковим активом 27 січня 2012 року, та стосовно актуальних проблем в сфері охорони здоров'я повідомляє.

Законодавством про культуру, освіту та охорону здоров'я використовуються різні підходи щодо забезпечення соціальних гарантій, внаслідок чого медичні та фармацевтичні працівники є менш соціально захищеними, ніж педагогічні, науково-педагогічні працівники і працівники у сфері культури. Їм не виплачується матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань, надбавка за престижність праці, грошова винагорода за сумлінну працю і зразкове виконання обов'язків тощо. Відповідно і заробітна плата працівників охорони здоров'я є однією з найнижчих серед працівників інших галузей економіки і знаходиться на передостанньому місці після сільськогосподарства.

Протягом 10 років цей показник менший у 1,5 – 2 рази, ніж у працівників промисловості, та майже на 20 відсотків нижче від освітян.

У Законі України "Про Державний бюджет України на 2012 рік" передбачено, що норми щодо зас-

тосування положень статті 77 Основ законодавства України про охорону здоров'я у частині надання державних соціальних гарантій у порядку та розмірах встановлюються Кабінетом Міністрів України виходячи з наявного фінансування Державного бюджету України.

Разом з тим декілька найболючіших питань, порушених у пропозиціях Всеукраїнських профспілок і профспілкових об'єднань актуальних проблем в сфері охорони здоров'я, уже вирішено.

– З 01.01.2010 лікарі та працівники з числа фахівців з базовою та неповною вищою медичною освітою (середній медичний персонал) мають право на надбавку за вислугу років в розмірі від 10 до 30 відсотків до посадового окладу в залежності від стажу роботи (постанови КМУ від 26.08.2009 № 910 та від 29.12.2009 № 1418). Постановою КМУ від 18.01.2012 № 23 внесені зміни до постанови від 29.12.2009 № 1418, що дозволило поширити право на надбавку за вислугу років на фармацевтичних працівників бюджетних закладів охорони здоров'я та зараховувати до стажу роботи, який дає право на вказану надбавку, час військової служби на медичних та фармацевтичних посадах.

– З 01.07.2011 року медичним працівникам, які надають медичну допомогу хворим на заразну та активну форми туберкульозу, поліпшено умови оплати праці шляхом встановлення підвищення посадових окладів у зв'язку зі шкідливими умовами праці та надбавки за тривалість безперервної роботи (постанова КМУ від 16.02.2011 № 123).

– З метою поліпшення соціального захисту працівників бюджетної сфери (в т.ч. з метою поширення на медичних працівників деяких гарантій, які вже мають педагогічні працівники) Урядом було прийнято рішення щодо підвищення рівня оплати праці працівників бюджетної сфери (постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 524), згідно з яким з 1 липня 2011 року:

– достроково збільшено розмір посадового окладу працівника 1 тарифного розряду та проведено диференціацію посадових окладів працівників окремих галузей бюджетної сфери до 7 тарифного розряду ЄТС включно, що пошириться у тому числі на категорії медичних працівників;

– випускники-медики та фармацевти, які беруть обов'язання відпрацювати не менше трьох років у сільській місцевості, а також сімейні лікарі, дільничні педіатри та терапевти будуть отримувати одноразову адресну грошову допомогу у розмірі п'яти мінімальних заробітних плат;

– медичним та фармацевтичним працівникам, які перебувають в установах післядипломної освіти або на курсах підвищення кваліфікації, зберігається зарплата за сумісництвом;

– з 1 січня 2012 року медичні та фармацевтичні працівники державних та комунальних закладів мають право на отримання допомоги на оздоровлення у розмірі посадового окладу при наданні щорічної відпустки.

З метою подальшого покращення ситуації соціального захисту медичних працівників МОЗ України:

1). На виконання пп. 5.6.5 – 5.6.6 Указу Президента України від 27.04.2011 № 504/2011 “Про Національний план дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” Міністерством охорони здоров’я розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України “Про підвищення престижності праці медичних та фармацевтичних працівників, які працюють у державних і комунальних закладах охорони здоров’я, що розташовані у селах та селищах міського типу”, який відповідно до вимог Регламенту Кабінету Міністрів України щодо розроблення та внесення проектів нормативно-правових актів листом від 15.07.2011 № 10.01.10/1970 направлено до заінтересованих органів.

Міністерством фінансів України (лист від 23.08.2011 № 31-07320-17-5/21002), Міністерством соціальної політики України (лист від 16.08.2011 № 8301/0/14-11/13) та Міністерством економічного розвитку і торгівлі України (лист від 16.08.2011 № 3401-19/510) проект не підтримано у зв’язку з тим, що питання підвищення рівня оплати праці працівників бюджетної сфери повинно вирішуватися в рамках виконання заходів щодо реалізації Концепції удосконалення оплати праці працівників бюджетної сфери.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.06.2011 № 551-р затверджено план заходів щодо реалізації Концепції, яким передбачається: систематизувати доплати і надбавки до основної заробітної плати, які встановлюються працівникам окремих галузей бюджетної сфери; провести аналіз законів України “Про освіту”, “Про культуру” та “Основи законодавства України про охорону здоров’я” у частині реалізації державних гарантій з оплати праці працівникам окремих галузей бюджетної сфери; переглянути умови, розміри, порядок та критерії встановлення доплат, надбавок і премій; упорядкувати перелік посад, за якими здійснюється підвищення посадових окладів.

З огляду на вказане, зазначені міністерства вважають, що прийняттю проекту постанови Кабінету Міністрів України “Про встановлення надбавки медичним працівникам, які працюють у державних і комунальних закладах охорони здоров’я та надають первинну медико-санітарну допомогу жителям сіл та селищ міського типу, та фармацевтичним працівникам державних і комунальних аптечних закладів, розташованих у селах та селищах міського типу” має передувати аналітична робота, яка передбачається планом заходів щодо реалізації Концепції удосконалення оплати праці працівників бюджетної сфери, а проект розглядатися одночасно з впорядкуванням умов оплати всієї бюджетної сфери в рамках виконання цього плану з урахуванням фінансових можливостей держави.

Враховуючи зазначене та у зв’язку з відсутністю фінансових можливостей держави, виконання пп. 5.6.5 – 5.6.6 Указу Президента України від 27.04.2011 № 504/2011 “Про національний план дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010 – 2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” перенесено на вересень на 2012 рік.

2). З метою збереження діючих умов оплати праці головним лікарям амбулаторій, переведеним на посади завідувачів відділеннями – амбулаторіями, та збереження надбавки за тривалість безперервної роботи працівникам дільничної, швидкої та невідкладної служби, сімейної медицини розроблено проект змін до спільного наказу Міністерства соціальної політики України та Міністерства охорони здоров’я України “Про внесення зміни до Умов оплати праці працівників закладів охорони здоров’я та установ соціального захисту населення”. Проект знаходиться на погодженні у Мінфіні.

3). На виконання абзацу другого п. 2 постанови Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 524 “Питання оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери” підготовлено проект наказу “Про затвердження Порядку надання одноразової адресної грошової допомоги окремим категоріям випускників вищих навчальних закладів, які здобули освіту за напрямками і спеціальностями медичного та фармацевтичного профілю”, який вперше був направлений на погодження до Міністерства фінансів України (лист від 12.07.2011 № 03.66/1939), Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (лист від 18.07.2011 № 10.01.09/1982) та Профспілки працівників охорони здоров’я України (лист від 12.07.2011 № 10.03.68/1983).

Від Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та Профспілки працівників охорони здоров’я України зауважень не надходило, а від Міністерства фінансів України відповідь надійшла тільки через 2 місяці із зауваженнями (лист від 15.09.2011 № 31-07110-3-8/6080).

МОЗ України листом від 21.09.2011 № 10.03.66/2552 повторно направило до Мінфіну доопрацьований проект наказу, в якому частково врахувало зауваження Мінфіну в частині затвердження Примірною угодою про роботу випускників вищих навчальних закладів, які здобули освіту за напрямками і спеціальностями медичного та фармацевтичного профілю, в закладах охорони здоров’я, що розташовані у сільській місцевості та селищах міського типу, а також в інших закладах охорони здоров’я на посадах лікарів загальної практики – сімейних лікарів, дільничних лікарів-педіатрів і лікарів-терапевтів окремим наказом МОЗ та залишило неврахованим вимогу щодо виплати зазначеної допомоги випускникам лише після проходження інтернатури, що суперечить положенню вищезазначеної постанови, та враховуючи те, що випускники вищих навчальних закладів отримують кваліфікацію спеціаліста та здобувають кваліфікацію лікаря.

Міністерство фінансів України листом від 08.12.2011 р. № 31-07110-04-5/30546 "Щодо проекту наказу" направило МОЗ України зауваження до наказу і зазначило, що розгляне його у разі доопрацювання.

Листом від 22.12.2011 р. за № 10.01.09/3559 МОЗ України направило погоджений з Міністерством фінансів України, МОНмолодьспорту та Профспілкою працівників охорони здоров'я України наказ МОЗ України від 22.12.2011 № 948 "Про затвердження Порядку надання одноразової адресної грошової допомоги випусникам вищих навчальних закладів, які здобули освіту за напрямками і спеціальностями медичного та фармацевтичного профілів" на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Міністерство юстиції України листом від 12.01.2012 р. № 20299-0-26-11-10.1 "Про повернення нормативно-правового акта без державної реєстрації для доопрацювання" повернуло зазначений наказ для доопрацювання та погодження з Міністерством оборони України.

Станом на сьогодні зазначений наказ знаходиться на погодженні в Міністерстві оборони України.

4). З метою встановлення єдиних та справедливих підходів в оплаті праці та соціальному захисті працівників галузі охорони здоров'я, підвищення престижності медичної професії пропонуємо у разі збільшення доходної частини бюджету країни передбачити асигнування на:

- встановлення розміру першого тарифного розряду ЄТС не нижче мінімальної заробітної плати;
- встановлення медичним працівникам, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, надбавки у розмірі 50% до посадового окладу;
- відміну обмеження для медичних працівників, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, запроваджені постановою Кабінету Міністрів України від 28.05.2008 № 530, щодо надання пільг, у тому числі забезпечення права на безплатне користування житлом з освітленням і опаленням медпрацівникам у сільській місцевості за умови, якщо розмір наданих пільг у грошовому еквіваленті разом із середньомісячним сукупним доходом пільговика за попередні шість місяців не перевищує 900 гривень;
- встановлення працівникам охорони здоров'я надбавки за престижність праці;
- передбачення виплати матеріальної допомоги на вирішення соціально-побутових питань, щорічної грошової винагороди за сумлінну працю та зразкове виконання службових обов'язків;
- внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2012 рік", а саме виключити із пункту 3 Прикінцевих положень Закону статтю 77 Основ законодавства України про охорону здоров'я

З огляду на викладене та з метою встановлення єдиних та справедливих підходів в оплаті праці та соціальному захисті працівників галузі охорони здоров'я, підвищення престижності медичної професії тощо МОЗ України забезпечить поетапну розробку проектів відповідних актів з урахуванням фінансових можливостей держави.

**Заступник Міністра – керівник апарату
Г.М.Калішенко**

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

23.03.2012 № 10.01.67/773

ПРОФСПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

23.03.2012 № 03-93

Роз'яснення щодо виплати медичним працівникам допомоги на оздоровлення

У зв'язку із надходженням численних запитів щодо порядку виплати допомоги на оздоровлення медичним та фармацевтичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я Міністерство охорони здоров'я України спільно з Профспілкою працівників охорони здоров'я України роз'яснює.

Абзацом четвертим пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 524 «Питання оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» (далі – постанова № 524) передбачено виплату допомоги на оздоровлення медичним і фармацевтичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я у розмірі посадового окладу під час надання основної щорічної відпустки.

Віднесення працівників до медичних та фармацевтичних регулюється наступними нормативними актами.

Стаття 74 Основ законодавства України про охорону здоров'я визначає, що медичною і фармацевтичною діяльністю можуть займатися особи, які мають відповідну спеціальну освіту і відповідають єдиним кваліфікаційним вимогам. Єдині кваліфікаційні вимоги до зазначених осіб встановлюються центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я. Такі вимоги визначені наказами МОЗ України від 25.12.92 № 195 «Про затвердження переліку вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, підготовка і отримання звання в яких дають право займатися медичною і фармацевтичною діяльністю» та від 29.03.2002 № 117, яким затверджено Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників системи охорони здоров'я (випуск 78 «Охорона здоров'я»).

З огляду на викладене, до медичних та фармацевтичних працівників відносяться особи, які допущені до медичної та фармацевтичної діяльності – професіонали з повною вищою медичною та фармацевтичною освітою та фахівці з базовою та неповною вищою медичною і фармацевтичною освітою, які закінчили вищі заклади медичної та фармацевтичної освіти. Також до медичної діяльності на посадах лікарів та середнього медичного персоналу допускаються особи з повною вищою та неповною вищою (немедичною) освітою, які закінчили:

– вищий або середній спеціальний навчальний заклад, набули вищу або неповну вищу економічну, економіко-статистичну, статистичну та інженерно-економічну освіту, пройшли спеціальну підготовку і мають сертифікат лікаря-спеціаліста, мають право працювати на посадах лікарів-статистиків, у тому числі й керівників відділів обліку та медичної статистики, та на посадах медичних статистиків (пункт 8 розділу II та пункт 13 розділу III наказу № 195 та примітки до цих розділів);

– вищий навчальний заклад за спеціальностями «Біологія», «Фармація», «Хімія», «Хімія-фармація», «Біохімія», пройшли спеціальну підготовку і отримали звання лікаря-спеціаліста з конкретної лікарської спеціальності або мають сертифікат, що дає право обіймати посаду лікаря-спеціаліста, можуть працювати на посадах лікарів-лаборантів, у тому числі на посаді завідувача лабораторією, за наявності стажу роботи на посаді лікаря-лаборанта не менше 5 років (пункт 8 розділу II наказу № 195 та примітка до нього);

– вищий або середній спеціальний навчальний заклад та набули фізкультурну освіту, можуть працювати на посадах інструкторів з лікувальної фізкультури та сестер медичних з масажу (пункт 11 розділу III наказу № 195);

– середній спеціальний навчальний заклад за спеціальністю «Лаборантська справа» (техніки-хіміки) та можуть працювати на посадах лаборантів санітарно-профілактичних закладів (пункт 8 розділу III наказу № 195);

– рентгенівський або медичний електротехнічний технікум за спеціальністю «рентгенотехнік», можуть працювати на посадах рентгенолаборантів (пункт 9 розділу III наказу № 195);

– медико-біологічний факультет вищих навчальних закладів, набули вищу освіту за спеціальностями «Біофізика», «Кібернетика», «Біохімія» і були зараховані на лікарські посади в заклади охорони здоров'я до 01.04.95 згідно з вимогами наказу МОЗ України від 25.12.92 № 195, та зберігають право на подальшу роботу на лікарських посадах тих же найменувань.

Крім того, для працівників, яких було зараховано до 01.01.93 на посади середніх медичних працівників в заклади охорони здоров'я згідно з вимогами наказів МОЗ СРСР від 09.09.64 № 496 (додаток 3), від 21.10.74 № 990 та від 13.07.89 № 418, збережено право роботи на цих посадах. У подальшому зарахування на ці посади можливе лише за умови набуття відповідної медичної освіти (пункт 1 примітки до розділу III наказу № 195). До таких працівників належать особи, які закінчили річні курси з підготовки медичних сестер для дитячих ясел та допущені до роботи на посадах постових сестер медичних у будинках дитини, дієтичних сестер в молочних кухнях, медичних сестер у поліклініках (поліклінічних відділеннях) з обслуговування дітей дошкільних установ, інструкторів-дезінфекторів.

До медичних працівників належать й лікарі-інтерни, які згідно Державним класифікатором мають повну

вищу освіту за напрямом підготовки «Медицина», проходять спеціалізацію за певною спеціальністю медичного профілю та зараховані на ці посади до штату закладу охорони здоров'я.

Разом з цим, особи з вищою медичною або неповною вищою медичною освітою, які працюють на посадах, що не вимагають наявності медичної освіти, за винятком тих, що перелічені вище, права на цю допомогу відповідно до постанови № 524 не мають. До них належать, наприклад, медичні реєстратори, дезінфектори, молодші медичні сестри тощо.

Лікарі-інтерни (провізори-інтерни), яких зараховано до штатів закладів охорони здоров'я та оплата яких здійснюється протягом всього періоду навчання за рахунок цих закладів в розмірах, встановлених чинним законодавством, також мають право на допомогу на оздоровлення (пункт 7.3 наказу МОЗ від 19.09.96 № 291 «Про затвердження Положення про спеціалізацію (інтернатуру) випускників вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III-IV рівня акредитації»).

Працівникам, які працюють на умовах неповного робочого дня або неповного робочого тижня, ця допомога виплачується у розмірі, встановленому зазначеною постановою.

На реалізацію цієї постанови у державному бюджеті України на 2012 рік передбачені додаткові кошти.

Усім іншим працівникам закладів охорони здоров'я, у тому числі й тим, хто працює за сумісництвом, допомога на оздоровлення виплачується в межах затвердженого для закладу фонду заробітної плати відповідно до підпункту «б» пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 та пункту 5.11 спільного наказу Міністерства праці та соціальної політики України та МОЗ України від 05.10.2005 № 308/519 «Про впорядкування Умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення».

Допомога на оздоровлення виплачується згідно з наказом, затвердженим керівником закладу на підставі заяви працівника, яку він подає на оформлення щорічної відпустки з виплатою зазначеної допомоги.

Допомога на оздоровлення виплачується за основним місцем роботи працівника (за місцем збереження трудової книжки працівника) у розмірі посадового окладу, затвердженого у штатному розписі закладу з урахуванням усіх підвищень (посадовий оклад, визначений у графі 12 тарифікаційного списку без урахування інших доплат і надбавок).

У разі поділу відпустки на частини відповідно до статті 12 Закону України «Про відпустки», допомога на оздоровлення виплачується працівникові у розмірі посадового окладу, якщо основна безперервна частина відпустки становить не менше 14 календарних днів.

У випадках виплати працівникам компенсації за невикористані відпустки за попередні роки відповідно до статті 24 Закону України «Про відпустки» допомога на оздоровлення не виплачується.